

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 11.03.2026

nr 1-6/3423-1, SIM/26-0318/-1K

Meie 31.03.2026

nr 8-2/1858

Siseministri määruse „Rahvusvahelise kaitse andmise registri põhimäärus“ eelnõu kooskõlastamine

Austatud minister

Siseministeerium esitas Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks siseministri määruse „Rahvusvahelise kaitse andmise registri põhimäärus“ eelnõu (*eelnõu*). Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.

- Eelnõu § 1 lõike 1** kohaselt on andmekogu ametlik nimetus rahvusvahelise kaitse andmise register. See säte ei ole vajalik, sest seadus (VRKS) juba sätestab, et tegemist on rahvusvahelise kaitse andmise registriga.
- Eelnõu § 7 lõike 6 punkt 6** sätestab muude isikuandmete all muu hulgas emakeele. Emakeel kuulub isiku üldandmete loetelu alla. Palume eelnõu muuta ning lisada emakeel kavandatud § 7 lõike 1 andmekoosseisu. Samuti juhime tähelepanu sellele, et eelnõu § 7 lõikes 1 on üldandmed juba sätestatud. Seega eelnõu § 7 lõikes 6 ei ole tarvis uuesti esitada vanust ja sünniaega. Palume üldandmete alla kuuluvad andmed eelnõu § 7 lõikest 6 välja jätta ning täiendada eelnõu § 7 lõiget 1 puuduolevatega üldandmetega. Palume arvestada vastava märkusega ka eelnõu § 16 lõike 4 punktide 1 ja 2 juures.
- Eelnõu § 8 lõige 5** sätestab, et rahvusvahelise kaitse, ümberasustamise ja ümberpaigutamise taotluste, menetluste ja menetlustoimingute andmed on muu hulgas isiku ja esemete läbivaatuse andmed. Palume seletuskirja täpsustada ja välja tuua, millise seaduse või EL määruse andmekoosseisu alla need andmed kuuluvad.
- Eelnõu § 16 lõike 4 punkt 6** näeb ette, et andmekogusse kantakse muud isikuga seotud andmed – sotsiaalmeediakontod. Palume ka selle punkti puhul seletuskirja täpsustada ja selgitada, millise seaduse või EL määruse andmekoosseisu alla need andmed kuuluvad
- Eelnõu § 23 punkti 1** kohaselt on vastutav töötleja andmekogusse andmeandja. Justiits- ja Digiministeerium selgitab, et vastutav töötleja ei ole andmeandja. Vastutav töötleja sisestab andmekogusse andmeid oma ülesannete täitmisel. Andmeandja on väline osapool, kes andmekogusse andmeid edastab. Palume eelnõu § 23 punk 1 eelnõust välja jätta.
- Eelnõu § 23 punkti 13** kohaselt on andmekogusse andmeandjateks kinnipidamisasutused – kinnipidamisega seotud andmed. Selle punkti juures tuleb sätestada kitsendus, millised kinnipidamisega seotud andmed on lubatud anda. Vastava märkusega palume arvestada ka eelnõu § 23 punktide 14 ja 16 puhul

7. **Eelnõu § 24** sätestab andmevahetuse andmekogude vahel. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul on vastav säte ebavalik, sest avaliku teabe seaduse (AvTS) § 43⁹ lõikest 5 lähtuvalt saab andmevahetus riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogudega ja riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude vahel toimuda ainult riigi infosüsteemi andmevahetuskihi (x-tee) kaudu. Seega x-tee kasutamine on kohustuslik. Palume kavandatud säte rahvusvahelise kaitse andmise registri põhimääruse eelnõust välja jätta.

8. **Eelnõu § 29 lõige 1** sätestab, et andmekogus sisalduvad andmed on asutusesiseseks kasutamiseks. Selgitame, et AvTS § 3 kohaselt on avalik teave (edaspidi teave) mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Nimetatud teabele juurdepääsu võib piirata seaduses sätestatud korras. Seega lähtub AvTS eeldusest, et kõik teave, mida riik töötleb oma ülesannete täitmisel, on avalik, välja arvatud juhul, kui teabe suhtes on kehtestatud juurdepääsupiirang. AvTS §-s 35 on sätestatud juurdepääsupiirangud. Juurdepääsupiirangud ei kohaldu automaatselt, vaid teabevaldajal on igakordne kohustus kaaluda, kas piirangut teabe suhtes kohaldada või mitte (välja arvatud mõned üksikud nii öelda absoluutsed juurdepääsupiirangud). AvTS-s sätestatud juurdepääsupiirangud peaksid katma üldjuhul kõikvõimalikud juhud, millal võib olla õigustatud andmetele juurdepääsu piirata.

Juhime ka tähelepanu, et isegi kui teave on tunnistatud asutusesiseseks (AK) teabeks, siis olukorras, kus selle suhtes esitatakse teabenõue, peab teabevaldaja iga kord hindama, millises osas seda teavet saab siiski avalikustada ja millises osas kehtib mõni juurdepääsupiirang ning enne teabe avalikustamist piiratud osa kinni katma (AvTS § 38 lg 2). AvTS § 43⁸ lõike 1 kohaselt peavad andmekogus töödeldavad andmed olema avalikult kättesaadavad, kui neile ei ole seadusega või selle alusel kehtestatud juurdepääsupiirangut. Andmekogude juhendi¹ kohaselt: „AvTS võimaldab teabele, sh andmekogudele, juurdepääsupiirangu seada kas AvTS § 35 alusel või eriseaduse alusel. Seega peabki eriseaduses vajadusel sätestama erinormina AvTS-ist andmete juurdepääsupiirangu. Juurdepääsupiirangu *norm peab olema konkreetne ja selge ning sellest peab selguma, miks juurdepääsupiirang kehtestatakse.*“

Tromsø konventsioon näeb ette, et eriseaduses sätestatav täiendav juurdepääsupiirang peab jääma konventsiooni artikliga 3 antud raamidesse. Konventsiooni artikkel 3 annab ammendava loetelu põhjustest, millest tulenevalt võib piirata ametlikele dokumentidele juurdepääsu ning liikmesriigil ei ole õigust seda loetelu laiendada.

Kuna rahvusvahelise kaitse andmise register sisaldab isikuandmeid, on need andmed juba AvTS § 35 lõike 1 punkti 12 kohaselt juurdepääsupiiranguga. Kui puuduvad mõjuvad põhjused täiendava juurdepääsupiirangu aluse kehtestamiseks, tuleks sellest hoiduda. Seetõttu palume kavandatud § 29 lõige 1 rahvusvahelise kaitse andmise registri põhimäärusest välja jätta.

9. **Eelnõu § 29 lõige 2** näeb ette, et andmekogu vastutav töötleja otsustab kolmandatele isikutele riigi infosüsteemide andmevahetuskihi kaudu andmetele juurdepääsu andmise selleks seaduses sätestatud aluse olemasolu korral ning kooskõlas avaliku teabe seaduse, isikuandmete kaitse seaduse ja välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadusega. Vajaduse korral sõlmitakse andmete saajaga leping, milles sätestatakse nende andmete koosseis, millele juurdepääs võimaldatakse, ning andmetele juurdepääsu andmise õiguslik alus, eesmärk, tingimused, kord ja viis. Justiits- ja Digiministeerium juhib tähelepanu sellele, et andmetele juurdepääsu andmise õiguslikuks aluseks ei saa olla nimetatud leping, sest õiguslik alus peab tulenema seadusest. Lepinguga saab täpsustada, millistele andmetele on juurdepääs ja millises mahus, aga leping ise ei ole õiguslik alus andmetele juurdepääsemiseks. Palume selgitada miks vastav leping on vajalik olukorras, kus andmetöötlaste ulatus ja alus peavad tulenema seadusest.

10. **Eelnõu § 30 lõige 1** - palume kavandatud säte eelnõust välja jätta, kuna AvTS § 8 lõikest 1 tuleneb, et juurdepääs teabevaldajale võimaldatakse teabevaldaja poolt teabenõude täitmisega või teabe avalikustamisega.

¹ [Andmekogude juhend | Andmekaitse Inspektsioon](#)

11. **Eelnõu § 30 lõigete 6 ja 7** puhul on tegemist IKÜM-i kordamisega. Tegemist on otsekohalduvast määrusest tuleneva õigusega, mida eelnõus korrata ei ole tarvis. Lisaks on eelnõu § 30 lõike 7 lause teises pooles sätestatud andmesubjekti õiguste piirang. Vastava piirangu tegemise õigus tuleb sätestada seaduse tasandil. Samuti peab seaduses sätestatud piirang vastama IKÜM art 23 ja IKS § 23 tingimustele. Kavandatud sätte puhul ei tulene piirangu seadmise õigust ei Riigikogus menetluses olevast seaduseelnõust ega ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2024/1356. Tuginedes eelnevale palume kavandatud § 30 lõiked 6 ja 7 eelnõust välja jätta.
12. **Eelnõu § 32 lõike 1 punkt 1** sätestab, et andmekogu kasutamise õiguspärasust kontrollitakse tarkvaraga ja organisatsiooniliste meetmetega. Andmekogusse päringu või kande kohta säilitatakse vähemalt järgmised logiandmed: päringu või kande tegija ees- ja perekonnanimi ning isikukood või asutus, arvestades riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud. Palume eelnõu seletuskirjas selgitada, mida on mõeldud „arvestades riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud“ all ning kuidas sellisel juhul logid tekivad ja neid kuvatakse.
13. **Eelnõu § 32 lõike 2** kohaselt säilitatakse andmekogu logiandmeid kümme aastat pärast päringu või kande tegemist, misjärel need kustutatakse. Palume täiendada seletuskirja selgitusega, miks ei piisa lühemast tähtajast.
14. **Eelnõu § 35 lõige 1** sätestab, et andmekogu likvideerimise otsustab Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul. Juhime tähelepanu sellele, et kuna andmekogu on asutatud seaduse alusel, saab Vabariigi Valitsus teha ettepaneku, kuid ainult Riigikogu saab andmekogu seaduse muutmiseks likvideerida.
15. Eelnõu jõustumisel palume korrastada andmekogu andmed riigi infosüsteemi haldussüsteemis (RIHA andmete teabevärvavas).
16. Palume arvestada kooskõlastuskirja lisas esitatud eelnõu seletuskirja failis jäljega tehtud märkustega eelnõu mõjuhindamise kohta ning muude märkustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisa: eelnõu seletuskirja fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega.

Maria Sults 58663067
Maria.Sults@justdigi.ee

Karen Alamets
Helen Pajumaa-Viitla
Alar Teras